

КИЇВСЬКА ДУХОВНА АКАДЕМІЯ — вищий духовний православний навчальний заклад. Відкритий 1819 у [Київському Братському Богоявленському чоловічому монастирі](#) на базі розформов. 1817 Києво-Могилян. академії для підготовки вищих духов. ієрархів та викл. духов. семінарій. У структурі Академії — богослов. і церк.-практичне відділ., від 1869 — й церк.-істор. (1884 поділ на відділ. скасовано). Навчалось бл. 200 осіб. Серед випускників — [Алексій](#) (Готовцев), [О. Андрієвський](#), [Антоній](#) (Гриневич), [В. Біднов](#), [Василь](#) (Липківський), [Венедикт](#) (Поляков), [К. Воблий](#), [П. Житецький](#), [Інокентій](#) (Сокаль), [Іоанн](#) (Поммер), [Т. Кезма](#), [П. Козицький](#), [О. Кошиць](#), [Михаїл](#) (Єрмаков), [І. Нечуй-Левицький](#), [Філарет](#) (Лінчевський), [В. Чехівський](#). У різні роки в К. д. а. працювали [С. Голубев](#), [М. Дроздов](#), [В. Екземплярський](#), [В. Завітневич](#), [І. Корольков](#), [П. Кудрявцев](#), [П. Ліницький](#), [Макарій](#) (Оксіук), [М.](#) та [Я. Олесницькі](#), [М. Петров](#), [Ф. Титов](#). Викладачі Академії підготували й видали дослідж. з історії Києво-Могилян. академії, почали укладати влас. варіант історії України, брали участь у діяльності істор. т-в і комітетів. Видавали тижневик «Воскресное чтение» (1837–1912), щомісяч. ж. «Труды Киевской духовной академии» (1860–1917), річник «Учено-богословские и церковно-проповеднические опыты студентов Киевской духовной академии» (1904–15, 1917), «Чтения в Церковно-историческом и археологическом обществе при Киевской духовной академии» (1883–1916). Серед опубл. істор. праць — «История Киевской академии» (С.-Петербург, 1843) [М. Булгакова](#), «Киев с древнейшим его училищем академиею» (К., 1856) [В. Асоченського](#), «Историческая записка о состоянии академии в минувшее пятидесятилетие» («Труды Киевской духовной академии», 1869, т. 4) [І. Малишевського](#), «Акты и документы по истории Киевской духовной академии. 1796–1869» (К., 1910–15, т. 1–5), «Императорская Киевская духовная академия в ее трехвековой жизни и деятельности. 1615–1915» (К., 1915) [Ф. Титова](#), надрукована 1924 під назвою «Стара вища освіта в Київській Україні XVI–XIX в.», також перевидана 2003 зі вступ. статтею та коментарями [В. Ульяновського](#). При Академії діяли від 1872 Богоявлен. церк.-археол. товариство (від 1901 — Церк.-істор. та

археол. товариство); від 1894 — Реліг.-просвіт. товариство; від 1907 — Реліг.-філос. товариство; 1878 відкрито Церк.-археол. музей. На поч. 20 ст. у фондах К. д. а. перебувало бл. 150 тис. од. зберігання (разом з архівами та бібліотеками допоміж. закладів). Академія припинила існування у квітні 1919, але викл. ще деякий час проводили приватні заняття. У лютому 1920 відновила діяльність як Київ. православна богослов. академія, але 1924 остаточно ліквідована. У різний час Академію очолювали [Мойсей](#) (Богданов-Платонов-Антипов, до 1824), [Мелетій](#) (Леонтович, 1824–26), [Інокентій](#) (Борисов, 1830–39), [Димитрій](#) (Муретов, 1841–50), [Антоній](#) (Амфітеатров, 1851–58), [Філарет](#) (Філаретов, 1860–77), [Сильвестр](#) (Малеванський, 1883–98), [Василій](#) (Богдасhevський, 1914–23).

Рекомендована література

1. Петров М. Київська Академія // Зап. істор.-філол. відділу УАН. 1919. Кн. 1;
2. Хижняк З. І. Києво-Могилянська академія. К., 1970;
3. 1981 (російською мовою – 1988); Києво-Могилянська академія у документах і рідкісних виданнях Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського НАН України. Видання XVIII – першої чверті XX ст.: Мат. до біблогр. покажчика: Вип. 1. К., 1995;
4. Шип Н. А. З історії Київської духовної академії // УІЖ. 1996. № 3;
5. Ткачук М. Л. Київська академічна філософія XIX – початку XX ст.: методологічні проблеми дослідження. К., 2000;
6. Ульяновський В. І. Историческая записка к 300-летию КДА и ее автор Федор Титов // Титов Ф. И. Императорская Киевская духовная академия в ее трехвековой жизни и деятельности (1615–1915 гг.): Истор. записка. К., 2003;
7. Дениско Л. М. Бібліотека Київської духовної академії (1819–1919). К., 2006;
8. Шип Н. А. Київська духовна академія в культурно-освітньому просторі України (1819–1919). К., 2010.

[А. А. Бойко](#)

Бібліографічний опис:

Київська духовна академія / А. А. Бойко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-11229>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).